

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Sortilegiis. Titulus XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

Nō mēritur, q̄ animū fallēdi nō habet, c. beatus, 22. q. 2.
 Longē tolerabilius est in his, quā à religione fidei seiun-
 da sunt, mentiri, q̄ in his sine quorū fide, vel notitia, Deus
 coli non potest, falli, c. in ipsarum, 22. q. 2.

Veritas ipsa est, vt qđ ē dicas, c. cū humilitatis, 22. q. 2.

Nec artificioſo mendacio, nec simplici verbo oportet
 quēq̄ decipere. Quia quomodolibet mentitur quis, occi-
 dit animam, c. nec artificioſo, 2. q. 22.

Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis:
 ergo iuramentum clerici, quo promisit concubinae matrē
 suam cū fratribus domo se expulſurum, ab eo seruandū
 non est, c. inter cetera, 22. q. 4.

Iuramentū illicitū dicitur, vel ex eo, qđ iuratur. vel ex
 causa extra veniēdi, vel ex mō iurādi, c. innocēs, 22. q. 4.

Iuramenti huiusmodi causa est: quia omnis qui iurat,
 ad hoc iurat, vt quod verum est loquatur. Et idē inter iu-
 ramentū, & loquelā, nulla est differentia. Quia sicuti in
 iuramento nullam conuenit esse perfidiam ita quoq̄, in
 verbis nullum debet esse mendacium, c. iuramēti, 22. q. 5.

DE SORTILEGIIS.

Titulus XXI.

Continuatio.

Sortilegia etiam per falsitates, aliaq̄ dæmonū
 seducentium homines à via veritatis præsti-
 gia, cōmittuntur. his enim portentis per dia-
 bolorum fallaciam illuditur curiositas humana:
 quando illud impudenter appetunt scire homi-
 nes, cuius inuestigationem nulla ratio permittit,
 c. nec mirū, §. his ergo, 26. q. 5. & c. illud qđ, 26. q. 2.

Quid Sortilegium?

Sortilegiū ē, quoddā genus culturæ idolorū, quo
 per

992 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
per falsam vel superstitiosam doctrinam, ex quibusdam signis coniecturando, vel ex dæmonum consultationibus per ludificationes futurū prædicitur, c. quod aut, 26. q. 5. & dicitur in legib. maleficio, sicuti etiā iure Pontificio, c. sortes, 26. q. 5.

Quotuplex Sortilegium?

Duplex. vnum quod causa amoris concitandi paratur. Alterum quod causa vaticinij prædicendi & ad diuinandum, committitur, de quo hoc titulo agitur. Vnde Isidorus libr. 8. Etymologiarum, Sortilegos ita definit: Sortilegi sunt, qui sub nomine fictæ religionis, per quasdam, quas sanctorum seu Apostolorum vocant, sortes diuinationis scientiam profitentur, aut quarumcunq; scripturarū inspectione futura promittunt, c. sortilegi, 26. q. 1. & 2. Diuini ideò dicti sunt, quasi Deo pleni. diuinitate enim se esse plenos simulant, & astutia quadam fraudulenta hominibus futura coniectant, c. igitur genus, 26. q. 3. & 4.

Quot sunt Diuinationum genera?

Varro Diuinationum genera quatuor esse asserit, scilicet, Geomantiam, à terra, Aeromantiam ab aëre, Pyromantiam, ab igne, Hydromantiam, ab aqua dictam, c. igitur genus, 26. q. 3. & 4. Et, vt dicitur in c. nec mirum, 26. q. 5. Hydromantia nihil aliud est, quàm in aquarum inspectione vmbas dæmonum euocare, & imagineas ludificationes eorum videre, ibiq; ab eis aliqua audire, vbi adhibito sanguine etiā inferos perhibentur suscitare: sicuti etiā Necromantici, quorū præcætionib. videtur resuscitari mortui, diuinare, & ad interrogata respondere. ad quos suscitandos cadaveri sanguis adijcitur, nã amare sanguinẽ dæmões dicuntur: ideòq; quo.

quotiescunque Necromantia fit, cruor aque miscetur, ut colore sanguinis facilius prouocentur, c. Nec mirū, §. necromāticī, 26. q. 5. Et Magi, qui vulgò malefici, ob facinorum magnitudinem, nuncupantur, hi sunt: qui permissu Dei elementa concutiunt, turbant mentes hominum minùs confidentium in Deo, ac sine vllō veneni haustu, violentia tantum carminis interimunt, vnde Lucanus:

Mens hausti nulla sanie polluta veneni incantata perit.

Dæmonibus enim accitis audent ventilare ut quoscunque suos perimant malis artibus inimicos. Hi enim sanguine vtuntur, & victimas sæpè contingunt mortuorum corpora, c. nec mirum, §. magi sunt, 26. q. 5. Sunt & alij diuinatores, qui non ab elementis, sed ab alijs rebus, quibus diuinandi artem exercendo incumbunt, appellātur: vt sunt Arioli, Aruspices, Augures, Pythonissæ, Astrologi, Genethliaci, Mathematici, Horoscopi, Salitores. Arioli, vocati sunt, propterea, quòd circa aras idolorum nefarias preces mittunt, & funesta sacrificia offerunt: hisque celebritatibus dæmonum accipiunt responsa. Haruspices nuncupantur horarū inspectores, dies enim & horas in agendis negotijs operibusque custodiunt: & quid per singula tempora obseruare debeat homo, intendunt. Augures sunt, qui volatus auium, & voces intendunt, aliaque signa rerum, vel obseruationes improuisas hominibus occurrentes ferunt, iidem sunt & Auspices. Nam & Auspicia sunt, quæ iter facientes obseruant. Dicta autē sunt auspicia & auguria, quasi auium garrīa. i. auium voces & linguæ. Item augurium quasi auigeriū quod aues gerunt. Duo autem sunt auspiciorum genera: Vnum ad oculos: alterum ad aures pertinēs. ad oculos scilicet volatus, ad aures vox auium. Pythonissæ à Pytheo Apolline dictæ, quòd is auctor fuerit diuinandi. dictus autem Apollo pythius à pythonæ dracone, quem iaculis suis cōfecit. Astrologi dicti sunt, eò quòd

R r r in

994 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
in astris augurantur. Genethliaci appellati sunt pro-
pter natalitiorum considerationes dierum. Geneses
enim hominum per duodecim cæli signa describunt,
syderumque cursus, nascentium mores, actus & euen-
tus prædicere conantur. id est, quis quali signo fuerit
natus, aut quem effectum habeat vitæ, qui nascitur
interpretantur. Hi sunt qui vulgò Mathematici voca-
tur, cuius superstitionis genus constellationes latini
vocant, id est, notationes syderum, quomodo se ha-
beant, cum quisque nascitur. Horoscopi dicti: quòd
horas natiuitatis hominum contemplantur dissi-
mili & diuerso facto. Salitores vocati sunt, qui dum
eis membrorum quæcunque partes salierint, aliquid
sibi inde prosperum seu triste significari prædicunt, c.
igitur genus, 26. quæst. 4.

Quæ causa Efficiens?

Ipse Sathan & assensus sortilegi. Omnes enim artes
huiusmodi, vel nugatoriæ, vel noxiæ superstitionis, ex
quadam pestifera societate hominum, & dæmonum
proficiscuntur. Et quasi pacta infidelis & dolosæ ami-
citæ cõstituuntur, c. illud, quod, §. omnes, 26. q. 2. Hac
enim potestas immundis spiritibus idèõ permittitur,
vt peruersos sibi aptent, hoc est prauos homines sedu-
cant: illos scilicet, qui veritatem contemnunt, & cre-
dunt mendacio: iuxta Pauli sententiam, sanam do-
ctrinam non ferent, sed ad alia desideria coaceruabunt
sibi, magistros prurientes auribus: Et à veritate quidè
auditum auerent, ad fabulas autem conuertentur, o-
nerati peccatis, ducentur varijs desiderijs: semper discẽ-
tès, nunquam ad scientiæ veritatem peruenientes, c.
Nec mirum, §. his ergo, 26. q. 5.

Quæ Materia?

Elementa, syderum motus, & constellationes. Et a-
liæ res, ex quarum cõsideratione vel potiùs inspectio-
ne, superstitiosa diuinitio desumitur, c. illud, 26. q. 2. &
c. igitur 26. q. 4.

Quæ

Quæ Forma?

Forma ex varijs diuinationū generibus colligitur, siquidem per superstitiosam inspectionem Elementorum, vel per quandam falsam artem, ex quorundam signorum coniecturis collectam, vel per concitationē furoris & dæmoniacci præstigij consultationisquē inane ludificationem sortilegia committuntur. Nam præter quatuor diuinationū genera, ars & furor quæque diuinationis genere recensentur, c. igitur genus, 26. q. 4. & c. quod autem, 26. q. 5. & c. Episcopi, 26. q. 4.

Quis finis & quæ causa prohibitionis?

Ars putatiua diuinandi, superstitio, & ad idololatriam seductio. Antequam enim claresceret Euangelium, multa permittebantur, quæ tempore perfectionis disciplinæ sunt sublata. Copula namq; sacerdotalis vel consanguineorum nec legali nec euāgelica vel Apostolica auctoritate prohibetur. Ecclesiastica tamē lege penitus interdicitur: sic & fors non est aliquid mali, sed res in humana dubietate diuinam iudicans voluntatem, prohibetur tamen fidelibus, ne sub diuinationis specie ad antiquos idololatriæ cultus redeant, c. fors non est, 26. q. 1. & 2. c. illud quod, 26. q. 1. & 2.

Qui Effectus?

Primò, quod inducat hæresim & idololatriā, c. fors non est, 26. q. 1. & 2. Et tunc sortilegium iure ciuili, si hæresim sapiat manifestam, vt hæresis punitur, ita scribit Paulus Grillandus, tract. de sortileg. quæst. 11. Num. 1. & 6. Et intelligit etiam cum amoris causa sortilegia committuntur. Quæ autem sit pœna hæreticorum, supra tit. de hæret. vide. Quod si manifestam hæresim non sapiat, & hic sortilegus sit laicus, tunc imponitur de iure ciuili pœna mortis, l. nemo, C. de malef. & Matheo. Subijcit Grillandus dicta quæst. 11. nu. 5. ius ciuile nullam constituere differentiam, siue sortilegium sit ad diuinandum, siue amoris causa commissum. In

foro autem conscientia, siue sit laicus, siue clericus, à quo sortilegium, quod nō sapit manifestam hæresim, perpeiratur, pœnitentia quadraginta dierum indicitur, c. extr. eod. & ibi. Dd. Cùm autem in eodem sortilegij crimine agitur de pœna in foro contentioso iuris canonici, tunc si sortilegus est clericus, suspenditur à diuinis & à ministerio Altaris, per annum, & ultra, iudicis arbitrio, secundùm facti qualitatem, & facinorositurpitudinem, ita probat tex. c. 2. & ibi clarè glos. extr. eod. Et ita sentit Abb. num. 4. in fin. & Clarius Grillandus, d. tract. de sortileg. q. 11. num. 3. & 10. Qui inquit hoc procedere cùm clericus bono zelo, & ex simplicitate sortilegium commisit: fecus, si dolo & impiè, tunc deponitur ab omni ordine sacro, omnibus beneficijis priuatur, & in monasterium includitur, c. si quis Episcopus, vbi glos. 26. quæst. 1. Laicus verò sortilegium diuinationum committens, quod tamè manifestam hæresim non sapit, si vilis est, fustigatur, vel mitra insignitur: si honestior, relegatur, vel perpetuo carceri mancipatur, quod probat tex. in c. contra idolorum 26. q. 5. quem singularem dixit Rom. sing. 660. Et potissimum si moniti vt desistant non desistant. Sed olim sortilegia pœna arbitraria puniebantur. Quod & Plato dialogo 11. de legibus faciendum esse scribit, his verbis: Quando verò quis nodis, inductionibus, cantibus similibusque beneficijs ad nocendum paratus deprehensus est, si Auruspex, aut prodigiorum interpretes sit, occidatur: Sin verò non fuerit, iudicium similitem 12. tab. ita sancitum fuit: Qui malum carmen incantauerit, frugesque excantari coercetor. quam constitutionem explanauit Baldus in comment. ad leges 12. tabul. lege autem Mosaica puniebatur indistinctè, malefici omnes: ita enim legitur Exod. cap. 22. maleficos non patieris viuere.

Quæ Affinia?

Veneficium, hæresis, idololatria, crimen falsi, variæque gentilium superstitiosæ obseruationes.

Quæ Adiacentia?

Hæresis & superstitio.

Quæ Pugnantia?

Primum præceptum decalogi, quod, sicuti idololatriam, seu cultum falsorum deorum: ita artem magicam vel diuinariam, obseruationes superstitiosas, omnemque cultum impium damnat, Exod. 23. & Deut. 18. & 19. sicut enim auarus, quia cultum Deo debitum nummo impendit, idolorum cultor ab Apostolo nominatur: sic illi, qui futura, quæ ex Dei oraculo nunquam reuelata inueniuntur, vel dæmonum consultatione, vel quibuslibet præstigijs inuenire laborant, diuinitatis iura creaturis attribuunt, vt est text. in c. quod autem, 26. quæst. 5. Constantia fidei. Qui enim constanter verbo diuino credit, non facillè ludificatione dæmonica ad fidem mendatio adhibendam, sprete veritate, seducitur, c. nec mirum, 5. his ergo, 26. q. 5. Denique solius Dei diuina potestas. Futura enim præscire solius Dei est, qui in sui contemplatione etiam Angelos præscire facit illa. Vnde Esaias ait: priora & nouissima annunciate mihi, & dicam quod dii estis, d. c. quod autem, 26. q. 5. Non enim hæc præscientia futura potestas dæmonibus, ex quorum consultationibus fortilegia committuntur concessa est. Quamuis dæmones acumine sensus, & celeritate motus, multo antè cogitata prænuncient, quæ homines pro sensu terreni tarditate mirentur, 5. sciendum, 26. q. 4. nã, vt dicitur in d. c. sciendum, hæc natura dæmonum est, vt aërij corporis sensu terrenorum corporum sensum facillè præcedant, celeritate etiam propter aërij corporis superiorem mobilitatem non solum cursus quarumlibet rerum: vt hominum, vel ferarum, verum etiam,

volatus auium incomparabiliter vincant. Accessit etiam dæmonibus per tam longum tempus, quo eorum vita protenditur, rerum longè maior experientia, quã potest hominibus, propter breuitatem vitæ, prouenire. Per has efficacias, quas aërij corporis natura sortita est, non solum multa prædicunt futura dæmones, verum etiam multa faciunt, quæ quoniam homines dicere aut facere non possunt, eos dignos quidem, quibus seruiant, & quibus honores diuinos deferant, arbitrantur, instigante maximè vitio curiositatis, propter amorem felicitatis falsæ atque terrenæ, & excellentiæ temporalis, & quæ sequuntur, d. c. sciendum 26. quæst. 4.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

Sors non est aliquid mali, sed res in humana dubitate diuinam iudicans voluntatem, c. sors est, 26. q. 1. & 2. Sortes prohibentur fidelibus, ne sub specie diuinationis ad antiquos idololatriæ cultus redeant, c. sors est, eod. Superstiosum est, quicquid institutum est ab hominibus ad faciendâ vel colendâ idola, vel ad colendâ sicut Deû creaturam vel partem vllam creaturæ, vel ad consultationes & pacta quadam significationum cum dæmonibus placita atq; fœderata, qualia sunt molimina magicarum artium vel Auruſpicum & Augurum libri, c. illud, 26. q. 2.

Omnes artes huiusmodi nugatoria, vel noxia superstitionis, ex quadam pestifera societate hominum & dæmonum quasi pacta infidelis & dolosa amicitia constituta sunt, c. illud. §. omnes, 26 q. 2.

Obseruare auguria, requirere stellarum cursus, & euentus ex his futurorum rimari, ceterisq; huiusmodi supersti-

superstitionibus implicari, genus idololatriæ est, c. sed et, 26. quest. 2.

Est quoddam genus cultus & idolorum, ex demonum consultationibus futurum prædicere, c. quod autem, 26. q. 5.

Sicut auarus qui cultum Deo debitum nummo impendit, idolorum cultor ab Apostolo dicitur: sic illi qui futura, quæ ex Dei oraculo nonnunquam reuelata inueniuntur, vel demonum consultatione, vel quibuslibet præstigijs inuenire conantur, diuinitatis iura creaturis attribuunt, d. c. quod autem, 26. q. 5.

Futura præscire solius Dei est, qui in sui contemplatione etiam Angelos illa præscire facit: unde Esaias ait, priora & nouissima annunciate mihi, & dicam quod Dñs estis d. c. quod autem, 26. q. 5.

Non intelligitur esse iteratum quod esse nescitur, c. vnico, extr. de cler. per saltum promotio.

Si quis Ariolos, Haruspices vel incantatores obserauerit, aut phylacterijs eorum usus fuerit, anathema sit, c. si quis, 26. q. 5.

Non licet Christianis temerè traditiones Gentilium, & obseruare & colere elementa, aut Luna, aut stellarum.

Cursum aut inanem signorum fallaciam pro domo faciendam vel propter segetes vel arbores plantandas, vel coniugia socianda, sed omnia, quæ verbo vel opere sunt, in nomine Iesu Christi cum gratiarum actione fieri debent, c. non liceat, 26. q. 5.

Mulieribus Christianis in suis lanificijs vanitatem obseruare non licet: sed Deum, qui eis sapientiam texendi donauit, adiutorem inuocare debent, d. c. non liceat, & mulieribus 26. q. 5.

Insunt rebus corporeis per omnia elementa, quadam occulta seminaria rationes, quibus cum data fuerit oportunitas temporalis atq; casualis, prorumpunt in species debitas suis modis & finibus. Et sic non dicuntur Angeli, qui illa faciunt, animalium creatores, sicut nec Agricola segetum, vel quorumcumq; in terra gignentium creatores dicendi sunt. Quamuis nouerint praeberere quasdam visibiles oportunitates & causas, ut illa nascantur: quod autem isti faciunt visibiliter, hoc illi inuisibiliter. Deus vero solus est creator, qui causas ipsas & seminarias rationes rebus inseruit, c. nec mirum, §. insunt, 26. q. 5.

Nullum suffragium habet iustitia, d. c. nec mirum, 26. quaest. 5.

Præstigium Mercurius primus inuenisse dicitur, dictum à præstringendo, quodd oculorum aciem præstringat, d. c. nec mirum, §. præstigium, 26. q. 5.

Non omnis qui ignorat immunis est à poena. Ille enim ignorans potest excusari à poena, q. à quo disceret, nō inuenit, illis autē hoc ignosci non poterit, qui habentes à quo discerent, operam non dederunt, c. non omnis, dist. 37.

Geometria, Arithmetica & Musica in sua scientia veritatem habent: sed illa scientia non est pietatis. Quid autē sit scientia pietatis? vide in c. si quis artem, dist. 37.

DE COLLUSIONE DETE- genda.

Titulus XXII.

Continuatio.

Ad crimen falsi propius accedit præuaticatio, qua
fal.